

– які дії необхідно вчинити під час затримання та арешту та які, щоб забезпечити особисту безпеку [5, с. 261].

Підсумовуючи зміст нашого дослідження, відзначимо, що застосування фізичної сили як примусовий поліцейських захід – це елемент професійної діяльності поліцейських Національної поліції, який, в свою чергу, слугує інструментарієм забезпечення виконання завдань, що покладені на Національну поліцію Україну законодавцем, серед яких, зокрема, є забезпечення публічної безпеки та громадського порядку.

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv#Text>.

2. Рогальський В. І. Професійна підготовка працівників Національної поліції як гарант забезпечення національної безпеки держави. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Дніпро, 17 бер. 2023 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. С. 790–792.

3. Петрушин Д. В. Основні проблеми співпраці працівників поліції з населенням. *Актуальні проблеми службово-бойової діяльності сил охорони правопорядку в Україні : матеріали круглого столу* (м. Дніпро, 23 квіт. 2021 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2021. С. 45–47.

4. Задорожня І. І., Марков Р. А. Застосування фізичної сили поліцейським. *Фізична культура в університетській освіті: інновації, досвід та перспективи розвитку в умовах сучасності : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф.* (м. Дніпро, 11 трав. 2022 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. С. 227–229.

5. Журавльова Д. О., Журавель О. А. Проблеми законодавчого визначення умов та меж застосування фізичної сили органами Національної поліції України. *Фізична культура в університетській освіті: інновації, досвід та перспективи розвитку в умовах сучасності : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф.* (м. Дніпро, 11 трав. 2022 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. С. 259–262.

6. Пожидаєв М., Петрушин Д. Проблематика громадян у самообороні та деякі аспекти щодо захищення від нападу // *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Т. VIII : Діалог у розвитку науки та освіти / ред. : Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький. Конін ; Ужгород ; Київ ; Херсон : Посвіт, 2020. 394 с.*

7. Соловей О., Богуславський В., Петренко С., Пожидаєв М. Фізична підготовленість як чинник особистої безпеки курсантів при підготовці до майбутньої професійної діяльності. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*. 2020. № 28. 78–84.

УДК 351.74+343.85

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/420-422

Каріна ПІСОЦЬКА

доцент кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності, доктор філософії

Катерина ШАРАМОК

курсант ННІ права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

**ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ДОСВІДУ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН В СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ
ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ЯК СКЛАДОВА
НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ**

В сучасному світі проблема домашнього насильства стала актуальним викликом для багатьох країн, зокрема для України. Намагання знайти ефективні шляхи запобігання та протидії цьому явищу є одним із головних завдань на шляху до створення безпечного суспільства. Тому досвід країн, що ефективно протидіють випадкам домашнього насильства є цінним інформаційно-правовим ресурсом для вирішення таких проблем в нашій державі. Зокрема, аналіз зарубіжного досвіду може допомогти Україні не лише у виявленні

найефективніших стратегій в правовому полі, але й у адаптації методів до власної соціокультурної ситуації.

Досвід державної політики, наприклад, Норвегії у вказаній сфері базується на принципі «раннього втручання та запобігання домашньому насильству». На основі цього принципу в державі створено низку соціальних програм не лише на підтримку жертв насильства у сім'ях, але й щодо реабілітації кривдників із метою зміни їхньої поведінки та недопущення насильства надалі. До таких, зокрема, можна віднести програму «Alternativ til Vold» («Альтернатива насильству»). Напрямами програми «Alternativ til Vold» є: підтримка жертв насильства (надання консультацій і порад, індивідуальної житлової підтримки й інших соціальних послуг); реабілітація насильників (проведення тренінгів, групових занять, застосування інших інтервенційних методів); партнерська співпраця з поліцією, медичними установами, службами опіки й іншими організаціями для забезпечення системного підходу до розв'язання проблеми [1].

Також позитивний досвід у запобіганні та протидії явищу домашнього насильства мають чимало країн, серед яких варто виділити США, Німеччину, Швейцарію, Францію та Польщу.

В США служби швидкого реагування (гарячі лінії) активно борються з домашнім насильством. Кількість таких ліній перевищує п'ять і вони охоплюють різні аспекти: права жертв домашнього насильства, сексуальне насильство, захист жертв злочинів, протидію згвалтуванням та насильство в побутовому оточенні та в сфері знайомств [8].

Серед європейських країн слід виділити Німеччину. Аналіз статистики Федерального управління кримінальної поліції показує, що випадки домашнього насильства значно зросли за останні п'ять років [3], у зв'язку з чим країна посилила контроль над даним явищем. Завдяки Закону «Про поліпшення судового захисту та відновлення цивільних прав після актів насильства, а також сприяння передачі сімейного помешкання» 2021 р. розширено визначення домашнього насильства, а також збільшено максимальний термін позбавлення волі за вчинення домашнього насильства з 3 до 5 років.

У Швейцарії існує багато державних та приватних установ, що займаються питаннями насильства у сім'ї. Поліція там працює за чітким алгоритмом дій для протидії домашньому насильству, а саме: у разі отримання повідомлення про факт нанесення тілесних ушкоджень, завданих у ході насильницьких дій кривдника, прибуває на місце події першою серед інших служб; проводить опитування потерпілої особи (окремо від кривдника); аналізує ступінь тілесних ушкоджень жертви, у разі необхідності надає допомогу, надає потерпілій особі контакти кризових центрів та у разі необхідності доставляє її туди; інформує потерпілу особу про можливі подальші юридичні дії із захисту своїх прав та притягнення порушника до відповідальності; забезпечує надання психологічної та медичної допомоги дітям, які є свідками чи потерпілими від насильства [4, с. 15]. Франція найбільше потерпає від домашнього насильства. Від 200 тис. до 2 млн жінок у країні стають жертвами насильства в сім'ї, причому 400 жінок щорічно помирають від побоїв, завданих чоловіками [5]. Існують державні установи для боротьби з цим: служба прав жінок і рівності між статями та міжвідомча комісія щодо захисту жінок від насильства і боротьби з торгівлею людьми [6], але їхню ефективність ставлять під сумнів. Проте серед позитивного досвіду Франції щодо протидії цій проблемі можна виділити співпрацю з «Гарячою мобільною лінією», яка дозволяє оперативну прибувати до місць конфлікту, визначені засоби правового захисту для того, щоб нападник невідкладно покинув помешкання, використання призначених судом електронних GPS-браслетів, які надсилають сигнали тривоги поліції, коли кривдник наближається до постраждалої особи, або у відповідь на сигнал від жертви [2, с. 70].

У Польщі насильство в сім'ї карається суворіше, ніж насильство проти сторонніх осіб. У статті 207 Кримінального кодексу Польщі встановлено, що насильство проти близької особи карається позбавленням волі на строк від 3 місяців до 5 років. Також слід зазначити, що згідно з чинним законодавством Польщі за вчинення домашнього насильства передбачена виключно кримінальна відповідальність. Закон щодо протидії злочинам в сім'ї 2010 р. (Закон про сімейне насильство) є одним із найважливіших законодавчих актів у сфері протидії домашньому насильству в Польщі. Він був одним із перших законодавчих актів у Європі, який ухвалено з метою посилення захисту жертв домашнього насильства та притягнення кривдників до відповідальності.

Цікавим є досвід Польщі стосовно «Блакитних карт», що є абсолютно новим та інноваційним серед інших країн [7]. Блакитна карта – це документ, який заповнюється співробітником поліції при виявленні домашнього насильства і використовується для

документування фактів, пов'язаних з насильством в сім'ї, і для оцінки ризику подальшого насильства. Хоча проблема домашнього насильства у Польщі досі залишається актуальною, але заходи, вжиті органами влади, здаються більш ефективними порівняно з іншими країнами.

Погоджуючись з І. Сквірським [8, с. 296], слід зазначити, що для запозичення досвіду зарубіжних країн у нормотворчій діяльності має обов'язково враховуватися специфіка нашої країни, реальні потреби її нормотворчої та правозастосовної діяльності. Те, що може бути ефективним та прийнятним у зарубіжних контекстах, не завжди може бути адаптованим без внесення змін для власної країни через різницю в культурних цінностях чи історичних традиціях. Проте запозичення досвіду зарубіжних країн у сфері протидії домашньому насильству є можливим і необхідним для України. Ураховуючи культурні цінності та історичні традиції, можна запровадити такі заходи:

1. Залучення громадськості до протидії домашньому насильству, зокрема, шляхом проведення освітніх кампаній та створення громадських організацій, які допомагають жертвам домашнього насильства. Створення недержавних установ допоможе посилити зв'язок між суспільством і державою, що сприятиме створенню всебічного контролю за домашнім насильством та підтримці жертв;

2. Розширення мережі притулків, передбачених постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Типового положення про притулок для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі» [9], які забезпечують безпечне місце для перебування жертв домашнього насильства, а також запровадження програми соціальної підтримки для жертв домашнього насильства, яка допоможе їм відновити своє життя після насильства. В ідеалі такі установи мають бути створені в достатній кількості в кожній області країни.

1. Чим фонд «Альтернатива насильству» (Alternative to Violence, ATV) може допомогти людині, котра зазнала насильства або нападу? *dinutvei.no*. URL : <https://dinutvei.no/uk/українська/чим-atv-може-допомогти-людині-котра-зазн/>.

2. Галай А. О., Галай В. О., Головка Л. О., Муранова В. В. та ін Міжнародний досвід попередження та протидії домашньому насильству : монографія / за заг. ред. А. О. Галай. Київ : КНТ, 2014. 160 с.

3. Die wichtigsten Fakten zum Thema häusliche Gewalt auf einen Blick. *Lpb*. URL : <https://www.lpb-bw.de/gewalt-gegen-frauen>.

4. Гонтаренко В. Міжнародні правові стандарти та зарубіжний досвід протидії кримінальним правопорушенням, пов'язаним з домашнім насильством. *International Science Journal of Jurisprudence & Philosophy*. 2022. Vol. 1. No. 3. P. 7–21.

5. At least 2.000.000 women are victims of domestic violence in France. *Domestic violence*. URL : http://www.sosfemmes.com/english_domestic_violence/violence_statistics.htm.

6. Décret 2013–8 du 3 janvier 2013 portant création du Haut Conseil à l'égalité entre les femmes et les hommes. *Legifrance*. URL : <http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000026894625&dateTexte&categorieLien=id>.

7. Процедура «Блакитної карти». *Migrapolis*. URL : <https://www.migrapolis.pl/ua/тематичні-розділи/для-жінок-мігранток/процедура-„блакитної-карти”>.

8. Сквірський І. О. Виправні роботи як вид адміністративного стягнення. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2007. Вип. 35. С. 295–297.

9. Про затвердження Типового положення про притулок для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі : постанова Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 р. № 655. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/655-2018-%D0%BF#Text>.